

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

Název práce: Genderová analýza výsledků SO-RA-Dů

Autorka práce: Jana Chládková

Bakalářská práce je představením sekundární analýzy sociometrických dotazníků ze tříd 2. stupně základních škol a středních škol. Autorka se snaží o porovnání tříd z různých hledisek, přičemž sleduje jednak celkové charakteristiky jednotlivých kolektivů a jednak charakteristiky jejich podskupin. Hlavní hlediska, kterými původní výsledky posuzovala, byl věk a gender. Všímá si tedy, jakým způsobem a v jaké míře se mění různé parametry tříd s ohledem na ročník, respektive stupeň školy, a dále s ohledem na genderovou příslušnost. Oceňuji zájem jak o sekundární analýzu dat SO-RA-Du, tak o použité perspektivy.

Díky systematické práci se sociometrickými výsledky většího množství skupin lze nejen zjistit, jaké jsou sociální charakteristiky současných školních tříd, ale také lze rozšířit standardní analytické procedury uplatňované u SO-RA-Du tak, aby získané popisy tříd byly komplexnější. Autorka aspirovala na oba cíle. A v dostatečné míře se jí také oba podařilo naplnit. Doufám, že na její počín budou navazovat další práce podobného zaměření.

Práci považuji za kvalitní. Autorka postupovala precizně. Řada metodologických slabin je důsledkem skutečnosti, že se jedná o první práci svého druhu, takže autorka neměla možnost poučit se z předcházejících zkušeností. Hlavní nedostatky se týkají absence podrobných dat poté, co autorka shromáždila klíčové údaje o jednotlivých třídách a zdrojové práce vrátila. Při následných analýzách se ukázalo potřebné pro bližší vysvětlení obecných nálezů pracovat přímo s dílčími údaji, které ale již nebyly k dispozici. Toto omezení by mělo být poučením pro případné budoucí práce.

Teoretická část poskytuje vcelku komplexní vhled do hlavních oblastí, které jsou relevantní výzkumnému problému. Jisté dílčí nedostatky lze nalézt v autorčině vzhledu do genderové socializace. Jako ilustraci lze použít nedůsledné užívání terminologie – pohlaví a gender (např. název kapitoly 2.1. Raný vývoj pohlavní role pojednává spíše o vývoji genderové identity).

Vlastní výzkum je dobře představen. Některým výzkumným otázkám by ale prospěla větší precizace a operacionalizace, protože v současném znění evokují, že dojde k analýze i jiných než sociometrických faktorů (např. učitelství vliv či pozorované chování). Zpracovávaný soubor dat je poměrně rozsáhlý – zahrnuje 50 tříd. Byť autorka SO-RA-D v těchto třídách přímo sama nezadávala, příprava datového souboru ze zdrojových prací a jeho sekundární analýza byla dost časově náročná.

Autorka se snažila využít kromě deskriptivních statistik také základní ověřování signifikance rozdílů. Tuto snahu oceňuji, i když by použité procedury mohly být složitější a zejména způsob jejich prezentace by měl být přehlednější (stávající verze neodpovídá zavedeným způsobům).

Výsledky jsou poměrně zajímavé, a to jak z vývojového, tak genderového hlediska. Autorka je v diskusi vcelku dobře zasazuje do kontextu jiných výzkumných nálezů. Nejasná je ovšem pro mě interpretace spojující větší kritičnost dívek vůči chlapcům na jedné straně s odmítáním vlastní femininity a na druhé straně s favorizováním vlastní skupiny (s. 87) – uvedená vysvětlení jsou ve vzájemné kontradikci. Mohla by autorka u obhajoby tuto interpretaci podrobněji rozvést?

Další otázky pro obhajobu směřují k použitým procedurám a jejich možnému budoucímu využití: V čem se výpočty lišily od standardních doporučení pro porovnání indexů podskupin ve smíšených třídách v manuálu SO-RA-Du? Které z procedur mají podle autorky potenciál zařadit se mezi standardně užívané postupy? Jaké výhody a nevýhody spatřuje v grafickém znázornění „profilů“? Jak lze na základě výsledků charakterizovat současné adolescentní třídy v porovnání se staršími sociometrickými a klimatickými zjištěními?

Závěr: Bakalářská práce Jany Chládkové je zdařilá. Doporučuji ji k obhajobě.